

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю.М. Потебні
Кафедра інформаційної економіки, підприємництва та фінансів

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**НА ТЕМУ: «ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ МЕТАЛУРГІЙНОГО
ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ»**

другий (магістерський)
(рівень вищої освіти)

Виконав: студент 2 курсу, групи 8.0722-уфпс
072 Фінанси, банківська справа та
спеціальності страхування

(шифр і назва спеціальності)

освітньої програми Управління фінансами
підприємницьких структур

(назва освітньої програми)

В.В. Тараненко

(ініціали та прізвище)

Керівник професор кафедри інформаційної
економіки, підприємництва та фінансів,
професор, д-р екон. наук Шапуров О.О.

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Рецензент професор кафедри інформаційної
економіки, підприємництва та фінансів,
професор, д-р екон. наук Клопов І.О.

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ
ІНСТИТУТ ім. Ю.М. ПОТЕБНІ**

Кафедра інформаційної економіки, підприємництва та фінансів

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(код та назва)

Освітня програма Управління фінансами підприємницьких структур

(код та назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри інформаційної економіки, підприємництва та фінансів, д-р екон. наук, проф.

_____ Шапуров О.О.
(підпис)

“ _____ ” _____ 202_ р.

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТОВІ

Тараненко Віталій Вікторович

(прізвище, ім'я та по-батькові)

Покращення фінансової стійкості металургійного підприємства в умовах фінансової кризи

1. Тема роботи _____

керівник роботи _____ Шапуров О.О., д-р екон. наук, професор
(прізвище, ім'я та по-батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ЗНУ від « 09 » жовтня 2023 р. № 1579-с

2. Строк подання студентом роботи _____ 06.12.2022

3. Вихідні дані до роботи 1. Постановка задачі.
2. Перелік літератури.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)
1. Теоретична частина
2. Аналітична частина
3. Рекомендації

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) _____
презентація

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 09.10.2023**КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН**

№	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Розробка плану роботи.	09.10.23	
2.	Збір вихідних даних.	17.10.23	
3.	Обробка теоретичних джерел.	31.10.23	
4.	Розробка першого і другого розділу.	8.11.23	
5.	Розробка третього розділу.	22.11.23	
6.	Оформлення і нормоконтроль кваліфікаційної роботи.	30.11.23	
7.	Захист кваліфікаційної роботи.	16.12.23	

Студент _____
(підпис)В.В. Тараненко
(ініціали та прізвище)Керівник роботи _____
(підпис)О.О. Шапуров
(ініціали та прізвище)**Нормоконтроль пройдено**Нормоконтролер _____
(підпис)_____
(ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Тараненко В.В. Кваліфікаційна робота магістра «Покращення фінансової стійкості металургійного підприємства в умовах фінансової кризи»: 66 с., _ рис., 26 табл., 40 джерел, _ додатки.

Ключові слова: фінансова стійкість, ліквідність, платоспроможність, інвестиційний розвиток, інвестиційний проєкт.

Сформовано концептуальний підхід до оцінки фінансової стійкості. Визначено значення коефіцієнтного аналізу фінансової стійкості. Проаналізовано фінансову стійкість металургійного комбінату ПАТ «Запоріжсталь». Запропоновано покращення фінансової стійкості за рахунок диверсифікації продукції. Запропоновано покращення фінансової стійкості за рахунок інвестиційного розвитку

ABSTRACT

Taranenko V.V. Master's qualifying paper « Improving financial stability of a metallurgical enterprise during a financial crisis»: 66 pages, _ figures, 26 tables 40 references, _supplements.

Keywords: financial sustainability, liquidity, solvency, investment development, investment project.

A conceptual approach to assessing financial stability is formed. The value of the coefficient analysis of financial stability is determined. The financial stability of the metallurgical plant PJSC "Zaporizhstal" is analyzed. Improvement of financial stability through product diversification is proposed. Improvement of financial sustainability through investment development is proposed.

ЗМІСТ

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ	2
РЕФЕРАТ	4
ABSTRACT.....	4
ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ МЕТАЛУРГІЙНОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	9
1.1 Теоретичні аспекти фінансової стійкості та операційної ефективності.....	9
1.2 Аналіз ризиків та грошових потоків металургійного підприємства	13
1.3. Аналіз зовнішніх факторів фінансової стійкості металургійного підприємства.....	17
1.4. Коефіцієнтний аналіз фінансової стійкості металургійного підприємства....	18
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ МЕТАЛУРГІЙНОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	22
2.1 Аналіз фінансово-господарського стану ПАТ «Запоріжсталь».....	22
2.2. Аналіз фінансової стійкості металургійного підприємства.....	31
РОЗДІЛ 3. ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПАТ «ЗАПОРІЖСТАЛЬ» ЗА РАХУНОК ВПРОВАДЖЕННЯ БІЗНЕС ПРОЄКТІВ.....	38
3.1. Бізнес – планування енергозбереження ПАТ «Запоріжсталь».....	38
3.2. Підвищення фінансової стійкості за рахунок диверсифікації продукції.....	41
ВИСНОВКИ.....	58
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	60

ВСТУП

Актуальність дослідження. У контексті сучасних економічних умов, покращення фінансової стійкості металургійних підприємств під час фінансових криз є насущною проблемою, що вимагає комплексного аналізу та ретельної стратегії. Завдання забезпечення стійкості в умовах кризи постає в контексті динамічних змін у глобальній економіці, що впливають на попит, цінову кон'юнктуру та доступність фінансових ресурсів. Фінансова криза супроводжується загальним падінням споживчого попиту на металургійну продукцію, що призводить до зниження виробничих обсягів та зниження цін на ринку. Це створює серйозні труднощі для металургійних підприємств через падіння прибутковості та зменшення фінансових ресурсів. Оптимізація виробництва та зниження витрат стають невід'ємними складовими покращення фінансової стійкості. Підприємства примушені активно вдосконалювати процеси виробництва, застосовувати нові технології та шукати шляхи підвищення ефективності управління. Одним із стратегічних напрямків підвищення фінансової стійкості металургійних підприємств в умовах кризи є залучення інвестицій. Це може включати пошук нових джерел фінансування, вивчення можливостей укладання партнерських угод або залучення зовнішніх інвесторів. Таким чином, в контексті фінансової кризи, покращення фінансової стійкості металургійних підприємств є проблемою, що вимагає комплексного підходу, врахування економічних факторів та розроблення ефективних стратегій управління, спрямованих на оптимізацію виробництва, збільшення конкурентоспроможності та залучення додаткових ресурсів для забезпечення стійкості й подальшого розвитку підприємств даної галузі.

Об'єктом дослідження є фінансова стійкість металургійного підприємства

Предметом дослідження є покращення фінансової стійкості металургійного підприємства в умовах фінансової кризи

Метою кваліфікаційної роботи є теоретичне узагальнення та розробка рекомендацій щодо покращення фінансової стійкості металургійного підприємства в умовах фінансової кризи

Для досягнення мети поставлені наступні завдання:

- сформулювати концептуальний підхід до оцінки фінансової стійкості;
- визначити значення коефіцієнтного аналізу фінансової стійкості;
- проаналізувати фінансову стійкість металургійного комбінату ПАТ «Запоріжсталь»;
- запропонувати покращення фінансової стійкості за рахунок диверсифікації продукції;
- запропонувати покращення фінансової стійкості за рахунок інвестиційного розвитку

Методи дослідження. Загальнонаукові методи: індукція, дедукція, аналіз, синтез, теоретичне моделювання, абстрагування; спеціальні методи: горизонтальний та вертикальний аналіз, коефіцієнтний аналіз.

Інформаційною базою дослідження слугували законодавчі та нормативні документи, навчально – методична література, наукові публікації в періодичних виданнях з питань управління фінансовою стійкістю металургійного підприємства

Наукова новизна одержаних результатів полягає у наступному:

удосконалено:

- науково – практичний підхід до управління фінансовою стійкістю металургійного підприємства, який на відміну від існуючих включає роботу зі інвестиційного розвитку та диверсифікації.

Практичне значення отриманих результатів. Розроблені в ході дослідження науково – практичні рекомендації можуть бути використані в діяльності ПАТ «Запоріжсталь та на інших металургійних підприємствах, що

дозволить удосконалити та підвищити ефективність управління фінансовою стійкістю.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження були представлені в доповіді на Міжнародній науково – практичній конференції «Геостратегічні трансформації та траєкторія національної безпеки в контексті відбудови і сталого розвитку України».

Публікації. Основні положення роботи опубліковано в матеріалах міжнародної науково-практичної конференції.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ МЕТАЛУРГІЙНОГО ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Теоретичні аспекти фінансової стійкості та операційної ефективності

Первинним етапом оцінки фінансової стійкості металургійного підприємства є встановлення мети дослідження, визначення його обсягу та побудова методологічної бази. Чіткість у визначенні мети дослідження має фундаментальне значення, оскільки дозволяє розмежувати фокус на ліквідності, платоспроможності, прибутковості чи комплексній оцінці фінансової стійкості. На цьому початковому етапі необхідно чітко визначити конкретні цілі, такі як виявлення сфер фінансової вразливості або порівняльний аналіз з галузевими стандартами [1].

Для визначення часових рамок дослідження слід окреслити часові межі, визначивши, чи буде воно включати історичні дані, чи зосереджуватиметься на сучасних і майбутніх прогнозах. Крім того, визначення фінансових параметрів, що підлягають аналізу, включаючи фінансову звітність, ключові коефіцієнти, галузеві орієнтири та ринкові тенденції, сприяє всебічній оцінці. Операційні показники, включаючи ефективність виробництва, управління запасами та ефективність ланцюжка поставок, також можуть бути розглянуті в рамках дослідження.

Визначення методології є життєво важливим аспектом, що диктує підхід, який використовується для аналізу. Методологія передбачає кількісні оцінки, аналіз співвідношень, оцінку тенденцій і, можливо, якісні дослідження. Крім того, дуже важливо визначити методи збору даних, включаючи внутрішні фінансові звіти, галузеві ресурси, дослідження ринку та потенційне залучення зацікавлених сторін. Використання відповідних

інструментів і методів аналізу, таких як статистичні оцінки та SWOT-аналіз, дозволить ефективно інтерпретувати зібрані дані [2].

Необхідно розробити ефективні стратегії залучення зацікавлених сторін, щоб забезпечити узгодженість між ключовими сторонами, які беруть участь у дослідженні, включаючи фінансові команди, управлінський персонал, операційний персонал і, де це можливо, зовнішніх консультантів. Чітке інформування про мету, обсяг та очікувані результати дослідження має вирішальне значення для узгодження очікувань та сприяння співпраці [3].

Крім того, важливо визначити потенційні ризики або виклики, які можуть перешкоджати ходу дослідження або точності його результатів. Розробка планів на випадок непередбачених обставин для зменшення цих ризиків і подолання непередбачуваних перешкод забезпечить стійкість дослідження.

Встановлення орієнтовного графіка з проміжними етапами і дедлайнами для кожного етапу дослідження є обов'язковим, щоб забезпечити своєчасне просування проекту і його відповідність графіку. Дотримання етичних стандартів при зборі та використанні даних, особливо щодо конфіденційної фінансової інформації, є надзвичайно важливим. Підтвердження дотримання відповідних законів, нормативних актів і галузевих стандартів протягом усього процесу дослідження має вирішальне значення для збереження цілісності та достовірності [4].

Збір фінансових даних є важливим компонентом оцінки фінансової стійкості металургійного підприємства. Збір повних і точних фінансових даних передбачає збір, систематизацію та аналіз відповідної інформації з різних джерел.

Цей етап, в першу чергу, полягає в отриманні від підприємства історичної фінансової звітності, включаючи Баланс, Звіт про фінансові результати та Звіт про рух грошових коштів за декілька попередніх років. Ці звіти дають уявлення про фінансові результати діяльності компанії, її

ліквідність, прибутковість та управління грошовими потоками за певний період часу.

Після отримання цих звітів фокус уваги зміщується в бік аналізу ключових фінансових коефіцієнтів. Це передбачає обчислення та оцінку таких коефіцієнтів, як коефіцієнти ліквідності (наприклад, коефіцієнт поточної ліквідності, коефіцієнт швидкої ліквідності), коефіцієнти прибутковості (наприклад, рентабельність активів, рентабельність власного капіталу), коефіцієнти ефективності (наприклад, оборотність активів) та коефіцієнти фінансового важеля (наприклад, співвідношення боргу до власного капіталу). Ці коефіцієнти допомагають зрозуміти фінансовий стан підприємства, операційну ефективність та управління боргом [5].

Крім того, порівняльний аналіз фінансових показників підприємства з галузевими стандартами та аналогами дає цінну інформацію про його конкурентну позицію та результати діяльності в металургійному секторі. Порівняння цих показників допомагає виявити сильні та слабкі сторони, а також сфери, які потребують вдосконалення [6].

Водночас аналіз ринкових тенденцій, цін на сировинні товари та галузевих даних сприяє цілісному розумінню зовнішніх факторів, що впливають на фінансову стабільність підприємства. Це включає вивчення економічних показників, динаміки ринкового попиту та пропозиції, а також геополітичних впливів, які можуть вплинути на фінансові результати діяльності підприємства [7].

На додаток до кількісного аналізу, якісна інформація та контекстуальні деталі про фінансові рішення підприємства, ринкові стратегії та галузеві проблеми часто збираються шляхом проведення інтерв'ю або обговорень з ключовими зацікавленими сторонами, включаючи фінансових експертів, галузевих аналітиків та керівників компаній.

Завдяки ретельному збору та вивченню цих фінансових даних дослідження отримує комплексне уявлення про фінансовий стан підприємства, що дає змогу більш обґрунтовано оцінити його стабільність та

визначити потенційні сфери для покращення або стратегічного переорієнтування [8].

Оцінка операційних показників у контексті металургійного підприємства передбачає поглиблене вивчення різних аспектів, що мають вирішальне значення для його операційної ефективності та фінансової стабільності.

Аналіз охоплює оцінку показників ефективності виробництва, таких як обсяг виробництва, продуктивність та використання ресурсів. Розуміння ефективності використання машин та обладнання допомагає визначити сфери потенційного вдосконалення та оптимального використання ресурсів.

Оцінка управління запасами передбачає ретельний аналіз коефіцієнтів і рівнів оборотності запасів, що дає уявлення про ефективність управління запасами на підприємстві. Цей аналіз допомагає оптимізувати рівень запасів і зменшити пов'язані з ними витрати, такі як витрати на зберігання та застарівання [9].

Оцінка ефективності ланцюга постачання зосереджується на відносинах з постачальниками, термінах виконання замовлень і практиках закупівель. Виявлення неефективних або вузьких місць у ланцюгу постачання допомагає оптимізувати логістику та зменшити операційні витрати, пов'язані з транспортуванням, складуванням і пошуком постачальників [10].

Проведення комплексного аналізу витрат передбачає ретельне вивчення як прямих, так і непрямих операційних витрат. Витрати на оплату праці, сировину та інші накладні витрати ретельно досліджуються, щоб визначити фактори, що впливають на витрати, та сфери, де можна впровадити стратегії скорочення витрат без шкоди для якості [11].

Аналіз використання виробничих потужностей має на меті визначити, чи працює підприємство на оптимальному рівні, чи відчуває недовикористання або перевикористання ресурсів. Виявлення

закономірностей та оптимізація розподілу ресурсів підвищує операційну ефективність.

Оцінка контролю якості передбачає аналіз процесів забезпечення якості, рівня дефектів і дотримання стандартів якості. Така експертиза допомагає підтримувати якість продукції та шукати можливості для вдосконалення процесів контролю якості [12].

Оцінка відповідності нормам охорони здоров'я, безпеки та захисту довкілля має вирішальне значення. Ця оцінка враховує пов'язані з цим витрати та потенційні ризики, пов'язані з недотриманням вимог. Вона також включає оцінку ініціатив зі сталого розвитку та їхнього впливу на операційну ефективність і витрати [13].

Заглиблюючись у ці операційні показники, цей аналіз має на меті визначити операційні сильні та слабкі сторони, а також сфери для вдосконалення на металургійному підприємстві. Інформація, отримана в результаті такої оцінки, сприяє формулюванню стратегій, спрямованих на підвищення операційної ефективності, скорочення витрат і підвищення загальної фінансової стабільності [14].

1.2 Аналіз ризиків та грошових потоків металургійного підприємства

При аналізі фінансової стійкості металургійного підприємства визначення факторів ризику є важливим кроком, спрямованим на розуміння потенційних вразливостей, які можуть вплинути на його операційну діяльність та фінансовий стан.

Ринкові ризики охоплюють волатильність цін на метали, динаміку попиту та пропозиції, а також глобальні економічні умови. Коливання цін на метали безпосередньо впливають на потоки доходів, тоді як зміни ринкового попиту або надлишкова пропозиція можуть вплинути на обсяги продажів і

цінові стратегії. Крім того, глобальні економічні коливання, включаючи коливання валютних курсів і геополітичну напруженість, можуть мати значний вплив на металургійну галузь [15].

Операційні ризики включають потенційні перебої у виробництві, проблеми з контролем якості та збої в ланцюжку поставок. Перебої у виробництві через збої в роботі обладнання або проблеми з ланцюжком поставок можуть вплинути на обсяги виробництва та доходи. Недоліки контролю якості та безпеки можуть призвести до відкликання продукції, юридичних зобов'язань та шкоди репутації. Залежність від конкретних постачальників або логістичні проблеми також можуть порушити операційну діяльність.

Фінансові ризики пов'язані з рівнем заборгованості, проблемами ліквідності та ризиками капітальних витрат. Високий борговий тягар або зростання відсоткових ставок можуть призвести до дефіциту фінансових ресурсів, впливаючи на грошові потоки та платоспроможність. Недостатні грошові резерви або труднощі з доступом до кредитів можуть перешкоджати виконанню короткострокових зобов'язань. Крім того, масштабні інвестиції або капітальні проекти можуть нести в собі ризик перевитрат або затримок [16].

Регуляторні та комплаєнс-ризики охоплюють дотримання екологічних норм та галузевих стандартів. Недотримання екологічних стандартів або нормативно-правових актів, що змінюються, може призвести до штрафів, пені або операційних обмежень. Зміни в галузевому законодавстві або тарифах можуть суттєво вплинути на операційну діяльність та фінансові показники [17].

Технологічні та інноваційні ризики включають виклики, пов'язані із застаріванням технологій та загрозами кібербезпеки. Нездатність адаптуватися до технологічного прогресу або інвестувати в інновації може призвести до втрати конкурентних переваг. Вразливості в системах захисту даних створюють ризики фінансових втрат і репутаційних збитків.

Зовнішні фактори, такі як пандемії, стихійні лиха та геополітичні ризики, також становлять значні загрози. Непередбачувані події, такі як пандемії або стихійні лиха, можуть порушити роботу та ланцюги поставок. Геополітична нестабільність, торговельні конфлікти або санкції, що впливають на ключові ринки, можуть мати наслідки для стабільності підприємства [18].

Розуміння цих багатогранних факторів ризику дає змогу розробити стратегічні плани для пом'якшення потенційних загроз, підвищення стійкості та забезпечення фінансової стабільності металургійного підприємства в умовах динамічного та непередбачуваного бізнес-середовища.

В оцінці фінансової стійкості металургійного підприємства проведення комплексного аналізу грошових потоків є ключовим процесом. Цей ретельний аналіз передбачає систематичний огляд руху грошових коштів всередині компанії за певний період часу [19].

Вивчення Звіту про рух грошових коштів передбачає ретельну розбивку грошових коштів, отриманих або використаних за різними операційними аспектами. Аналіз операційної діяльності включає оцінку чистого прибутку, коригування негрошових витрат і зміни в компонентах оборотного капіталу, таких як дебіторська і кредиторська заборгованість та запаси. Крім того, ретельний аналіз інвестиційної діяльності розкриває грошові потоки від інвестицій в активи та надходження від продажу активів. Оцінка фінансової діяльності включає детальний аналіз грошових потоків, пов'язаних із запозиченнями, погашенням боргу, випуском акцій, дивідендами та викупом акцій [20].

Використання коефіцієнтів грошових потоків дає змогу глибше зрозуміти фінансові аспекти. Коефіцієнт операційного грошового потоку показує здатність підприємства покривати боргові зобов'язання і розраховується шляхом ділення операційного грошового потоку на загальну суму боргу. Оцінка вільного грошового потоку окреслює наявні кошти для ініціатив зростання, дивідендів або скорочення боргу після капітальних

витрат. Цикл конвертації грошових коштів оцінює ефективність перетворення запасів у продажі та подальшу готівку, що відображає операційну ефективність [21].

Аналіз історичних тенденцій розкриває закономірності та зміни в грошових потоках протягом декількох періодів. Він надає цінну інформацію про послідовність результатів діяльності та грошову позицію підприємства.

Управління оборотним капіталом передбачає проведення складних оцінок. Оцінка дебіторської заборгованості фокусується на періодах інкасації та пов'язаних з ними ризиках, що виникають через затримку платежів, які впливають на приплив грошових коштів. Аналіз кредиторської заборгованості стосується умов оплати постачальникам, оптимізації відтоку грошових коштів. Крім того, оцінка оборотності запасів забезпечує ефективне використання оборотного капіталу [22].

Прогнозування грошових потоків та оцінка ліквідності мають вирішальне значення. Створення прогнозів грошових потоків на основі очікуваних доходів, витрат та інвестицій допомагає передбачити майбутні потреби в грошових коштах та їх потенційний дефіцит. Оцінка ліквідності за допомогою коефіцієнтів допомагає зрозуміти здатність підприємства виконувати свої зобов'язання за рахунок ліквідних активів [23].

Вивчення грошового потоку для акціонерів, зокрема аналіз дивідендів, показує, яка частина прибутку розподіляється між акціонерами.

Проведення аналізу відхилень, порівняння фактичних грошових потоків із прогнозованими або бюджетними показниками, дозволяє виявити відхилення та причини, що їх спричинили.

Ретельний аналіз грошових потоків дає глибоке уявлення про генерування грошових коштів, управління оборотним капіталом, ліквідність і здатність компанії виконувати фінансові зобов'язання. Він є основою для прийняття стратегічних рішень, спрямованих на зміцнення фінансової стабільності, оптимізацію використання ресурсів і забезпечення сталого зростання металургійного підприємства [24].

1.3. Аналіз зовнішніх факторів фінансової стійкості металургійного підприємства

При аналізі фінансової стійкості металургійного підприємства важливе значення має оцінка зовнішніх факторів, які впливають на різні аспекти діяльності компанії, її позиціонування на ринку та загальні результати діяльності.

Економічні фактори, як глобальні, так і регіональні, суттєво впливають на металургійну галузь. Глобальні економічні коливання, що охоплюють темпи зростання ВВП, інфляцію, процентні ставки та обмінні курси валют, мають прямий і непрямий вплив на галузь. Регіональні економічні тенденції, такі як різний рівень економічного зростання, структура споживчого попиту та розвиток інфраструктури, також суттєво впливають на ринковий попит на металургійну продукцію [25].

Динаміка ринку відіграє ключову роль у формуванні галузевого ландшафту. Розуміння змін у попиті та пропозиції на метали має вирішальне значення, оскільки ця динаміка впливає на ринкові ціни і, як наслідок, на генерування доходів. Крім того, проведення конкурентного аналізу допомагає зрозуміти ринкову конкурентоспроможність, технологічний прогрес і стратегічні ініціативи конкурентів у галузі [26].

Регуляторні та політичні впливи здійснюють значний контроль над металургійним сектором. Державна політика, торговельні тарифи, екологічні норми та податкові стратегії безпосередньо впливають на операційні процедури, вимоги до дотримання законодавства та пов'язані з ними витрати в галузі [27].

Технологічний прогрес та інновації роблять значний внесок у розвиток галузі. Важливо бути в курсі досягнень у металургійних процесах, методологіях видобутку, методах рафінування та матеріалознавстві. Крім

того, важливим фактором є інтеграція автоматизації та технологій для підвищення операційної ефективності та зниження виробничих витрат.

Екологічні проблеми та геополітична нестабільність також відіграють ключову роль. Дотримання екологічних норм і задоволення суспільних вимог щодо сталого розвитку, зменшення вуглецевого сліду та ефективного управління відходами значною мірою формують операційні практики. Геополітичні фактори, що включають торговельні конфлікти, зміни в глобальних альянсах або геополітичні зміни, можуть впливати на доступність ресурсів, ланцюги поставок і стабільність ринку [28].

Соціальні та культурні чинники, зокрема зміна споживчих уподобань, суспільні тенденції та ставлення до екологічно чистих продуктів, суттєво впливають на попит на продукцію в галузі. Аналогічно, динаміка ринку праці, включаючи наявність робочої сили, набори навичок та трудове законодавство, впливає на управління трудовими ресурсами та виробничі витрати.

Нарешті, слід враховувати потенційний вплив пандемій, стихійних лих чи непередбачуваних подій на ланцюги постачання, виробничі можливості та ринковий попит. Ці збої можуть суттєво вплинути на операційну діяльність і вимагати стратегічних коригувань [29].

Врахування та аналіз цих зовнішніх факторів дає комплексне уявлення про галузевий ландшафт, що дозволяє металургійному підприємству передбачати ризики, визначати можливості та формулювати стратегії, які допоможуть орієнтуватися в динамічних ринкових умовах і підтримувати фінансову стабільність.

1.4. Коефіцієнтний аналіз фінансової стійкості металургійного підприємства

Оцінка фінансової стійкості часто включає в себе коефіцієнтний аналіз, коли різні фінансові показники або коефіцієнти ретельно вивчаються, щоб отримати уявлення про загальний фінансовий стан компанії. Ці показники беруться з фінансової звітності та слугують кількісними показниками для оцінки різних аспектів діяльності компанії [30].

Коефіцієнти ліквідності, такі як коефіцієнт поточної ліквідності та коефіцієнт швидкої ліквідності, вимірюють здатність компанії виконувати короткострокові зобов'язання. Ці коефіцієнти оцінюють достатність поточних активів для покриття поточних зобов'язань, даючи уявлення про ліквідність компанії [31].

Коефіцієнти платоспроможності, зокрема, коефіцієнт співвідношення боргу до власного капіталу та коефіцієнт покриття відсотків, дають уявлення про структуру капіталу компанії та її здатність сплачувати борги. Вони підкреслюють ступінь залежності від боргового фінансування та здатність компанії управляти процентними платежами з операційного прибутку [32].

Коефіцієнти прибутковості, включаючи валову маржу прибутку та чисту маржу прибутку, вимірюють здатність компанії генерувати прибуток порівняно з доходами та витратами. Ці коефіцієнти дають уявлення про рівень операційної ефективності та прибутковості [33].

Коефіцієнти ефективності, такі як Коефіцієнт оборотності запасів та Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, відображають ефективність процесів управління запасами та збору дебіторської заборгованості в компанії. Вони дають розуміння того, наскільки ефективно компанія використовує свої ресурси [34].

Ринкові коефіцієнти, такі як співвідношення ціни до прибутку (P/E) та дивідендна дохідність, показують ринкові настрої та сприйняття інвесторами.

Коефіцієнт P/E відображає ринкову оцінку акцій компанії по відношенню до її прибутку, тоді як дивідендна дохідність вказує на дивідендний дохід по відношенню до ціни акції [35].

Аналіз цих коефіцієнтів у сукупності та в динаміці дає комплексне уявлення про фінансову стабільність компанії. Ретельне вивчення тенденцій та порівняння з галузевими показниками або історичними даними допомагає зрозуміти сильні та слабкі сторони компанії, а також сфери, які потребують покращення. Такий аналіз сприяє прийняттю обґрунтованих рішень, допомагаючи зацікавленим сторонам оцінювати ризики, розробляти стратегії та зміцнювати фінансову стабільність компанії в динамічному бізнес-середовищі.

Методика визначення типу фінансової стійкості підприємства базується на оцінці системи показників, які відображають забезпеченість запасів джерелами їх формування. Ця методика орієнтується на аналізі власних оборотних коштів, довгострокових зобов'язань та короткострокових заборгованостей перед кредиторами, відносно обсягу запасів підприємства [36].

Першим етапом методики є аналіз обсягу власних оборотних коштів, які можуть бути використані для покриття поточних зобов'язань. Другий етап включає оцінку довгострокових зобов'язань, що визначають ступінь фінансової підтримки та можливостей для формування запасів. Третім кроком є аналіз короткострокових кредитів та заборгованостей перед кредиторами, які також можуть бути використані для формування запасів [37].

Після цього проводиться порівняння наявних фінансових ресурсів із фактичним обсягом запасів підприємства. Надлишок або недостача фінансових засобів для формування запасів визначається як різниця між обсягом власних оборотних коштів, зобов'язань та заборгованостей та реальною вартістю запасів [38].

На підставі отриманих результатів формується тип фінансової стійкості підприємства. Він визначається в залежності від рівня забезпеченості запасів відповідними джерелами фінансування: низька стійкість, середня стійкість, висока стійкість чи абсолютна стійкість [39].

Ця методика надає можливість оцінити фінансову стійкість підприємства та визначити його потенційні ризики та можливості у формуванні запасів на основі доступних фінансових ресурсів.

Концептуальний підхід до оцінки фінансової стійкості та операційної ефективності металургійних підприємств зазвичай базується на використанні різних теоретичних моделей та аналітичних інструментів. По-перше, теоретичні аспекти фінансової стійкості розглядаються через призму різних фінансових показників та моделей, що відображають здатність підприємства оплатити свої зобов'язання та зберігати стійкість у змінних умовах ринку. Ці аспекти пов'язані з ефективним управлінням фінансовими ресурсами, оптимізацією капіталу та ризиками, а також зі здатністю підприємства відповідати вимогам та очікуванням ринку.

Подальший аналіз фінансової стійкості та операційної ефективності металургійного підприємства включає дослідження ризиків та грошових потоків. Цей аналіз дозволяє ідентифікувати та оцінити ризики, пов'язані з фінансовими операціями підприємства, включаючи ризики, пов'язані з невпевненістю на ринку сировини, змінами цін на метал, фінансові ризики тощо. Також, дослідження грошових потоків дозволяє оцінити ефективність управління грошовими ресурсами, а також прогнозувати можливі труднощі в операційній діяльності [40].

Зокрема, аналіз зовнішніх факторів фінансової стійкості металургійного підприємства включає оцінку впливу зовнішнього середовища, такого як політичні, економічні, соціальні, технологічні та екологічні фактори на фінансові показники підприємства. Цей аналіз допомагає у розумінні та прогнозуванні можливих впливів змін у зовнішньому середовищі на фінансову стійкість підприємства.

Коефіцієнтний аналіз фінансової стійкості металургійного підприємства використовується для кількісної оцінки рівня фінансової стійкості через розрахунок показників, що відображають співвідношення між різними фінансовими параметрами. Цей аналіз надає можливість кількісно оцінити рівень ризиків та стабільності фінансових показників металургійного підприємства.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ МЕТАЛУРГІЙНОГО ПІДПРИЄМСТВА

2.1 Аналіз фінансово-господарського стану ПАТ «Запоріжсталь»

Публічне акціонерне товариство "Запоріжсталь" є одним із найбільших металургійних підприємств в Україні та Європі. Завод спеціалізується на виробництві і переробці сталі. Розташований у місті Запоріжжя, він має значний вплив на економіку регіону та країни в цілому.

Основане у 1933 році, підприємство "Запоріжсталь" пройшло чергу етапів розвитку та модернізації, щоб стати одним із ключових виробників сталевих прокату та інших виробів зі сталі в Україні. Завод має великий асортимент продукції, включаючи гаряче та холодне прокатання, труби, дріт, бандажі, арматуру та інші вироби зі сталі.

"Запоріжсталь" постійно вдосконалює технології виробництва, дотримується високих стандартів якості та безпеки. Крім того, компанія активно працює над підвищенням екологічних стандартів та зменшенням викидів шкідливих речовин.

У своїй діяльності "Запоріжсталь" враховує соціальну відповідальність, сприяє розвитку місцевої спільноти та підтримує різноманітні соціальні та культурні ініціативи.

ПАТ "Запоріжсталь" входить до складу великої міжнародної сталевиробничої групи та має значний вплив на ринки не лише в Україні, а й за її межами.

Основним предметом діяльності ПАТ «Запоріжсталь» є :

1) Виробництво сталі: "Запоріжсталь" спеціалізується на виробництві широкого спектру сталевих продуктів, включаючи гаряче та холодне прокатання, труби, дріт, арматуру, бандажі та інші вироби зі сталі.

- 2) Модернізація та технологічний розвиток: Компанія постійно вдосконалює свої технології виробництва, впроваджує нові методи та технології для підвищення продуктивності, якості та ефективності виробництва.
- 3) Екологічні стандарти: "Запоріжсталь" приділяє значну увагу екологічним аспектам виробництва. Вона активно працює над зменшенням впливу на навколишнє середовище, вдосконалює системи очищення відходів та мінімізує викиди шкідливих речовин.
- 4) Соціальна відповідальність: ПАТ "Запоріжсталь" приділяє увагу соціальним і культурним ініціативам. Компанія підтримує розвиток місцевих спільнот, забезпечує робочі місця та сприяє соціальному та культурному розвитку регіону.
- 5) Участь у міжнародних ринках: "Запоріжсталь" є частиною великої міжнародної сталевиробничої групи та має значний вплив на ринки не лише в Україні, а й за її межами. Компанія активно співпрацює з різними країнами та забезпечує постачання продукції на міжнародному рівні.

Структура збуту продукції ПАТ "Запоріжсталь" визначається як внутрішнім, так і зовнішнім попитом на сталеві вироби компанії в контексті структури економіки країни.

Внутрішній ринок:

Будівельна галузь: Запоріжсталь постачає сталь для будівництва місцевих об'єктів інфраструктури, житлового та комерційного будівництва.

Автомобільна промисловість: Виробники автомобілів і вантажівок використовують сталеві компоненти, які постачаються ПАТ "Запоріжсталь".

Машинобудування: Компанія забезпечує сталеві деталі та матеріали для виробництва машин та обладнання.

Зовнішній ринок (експорт):

Європейський союз: Країни Європейського Союзу є важливими партнерами для експорту сталевих продукцій, яка використовується в різних галузях економіки.

Інші країни: "Запоріжсталь" поставляє свою продукцію в різні регіони світу, включаючи країни СНД, Азії, Північної Америки та інші ринки.

Структура збуту ПАТ "Запоріжсталь" визначається як внутрішнім, так і міжнародним попитом на сталеву продукцію. Компанія може мати досить широкий географічний розподіл збуту залежно від специфіки попиту та конкурентоспроможності їхніх продуктів на різних ринках.

ПАТ "Запоріжсталь" є великим виробником сталі та сталевих виробів. Основні види продукції, які виробляються на підприємстві, включають:

Гарячий прокат:

Листовий метал товщиною більше 6 мм, який використовується у будівництві, машинобудуванні, виробництві автомобілів та інших галузях промисловості.

Холодний прокат:

Тонкі листи, стрічки та стрічки для виробництва електротехнічних виробів, автомобільної індустрії, контейнерів, побутової техніки та інших сфер.

Труби:

Виробництво сталевих труб різного діаметру та стандартів для водопровідних систем, газопроводів, трубопроводів для нафтопереробки, будівництва та інших галузей.

Профілі та бруски:

Виробництво сталевих профілів та брусків різних розмірів та форм для будівництва, машинобудування, виробництва металоконструкцій та інших цілей.

Арматура:

Стальна арматура для зміцнення бетонних конструкцій у будівництві.

Дріт:

Стальний дріт різної товщини для використання у будівництві, машинобудуванні, виробництві кріплення та інших галузях.

Інші вироби зі сталі:

До інших продуктів ПАТ "Запоріжсталь" відносяться бандажі, листи для лазерного різання, штабелери та інші спеціалізовані сталеві вироби.

Це лише деякі основні види продукції, які виготовляються на заводі "Запоріжсталь". Компанія має широкий асортимент продукції, що застосовується в різних сферах промисловості та будівництва.

Виробнича інфраструктура ПАТ "Запоріжсталь" є великою та розвинутою, оскільки завод є одним з найбільших металургійних підприємств в Україні та Європі. Інфраструктура комплексу включає різноманітні виробничі об'єкти, технологічні лінії та інженерні системи, серед яких можуть бути:

Сталеливарні цехи: Основні цехи для виробництва сталі та сталевих виробів, включаючи плавильні печі, конвертери, металургійні агрегати, відпалювальні печі тощо.

Прокатні виробництва: Відділи гарячого та холодного прокату, де виробляється та обробляється сталь для подальшого використання в різних секторах.

Виробництво труб: Відділи для виготовлення труб різного діаметру та специфікацій, включаючи труби для газопроводів, водопроводів, нафтопроводів тощо.

Виробництво профілів і брусків: Виробництво сталевих профілів та брусків різних розмірів та форм для будівництва та інших цілей.

Технологічні лінії: Різноманітні технологічні лінії для обробки та виробництва сталевих виробів, включаючи гальванічні обробки, обробку поверхонь тощо.

Енергетичні установки: Електростанції, котельні, системи постачання електроенергії та тепла для виробничих потреб.

Інфраструктура для логістики: Внутрішні залізничні шляхи, автомобільні дороги, системи складування та доставки готової продукції.

Системи безпеки та екології: Установки очищення відходів, системи контролю якості повітря та води, заходи безпеки на виробництві.

Інфраструктура ПАТ "Запоріжсталь" складається з різноманітних виробничих підрозділів, обладнання та систем, що спрямовані на виробництво та обробку сталі, забезпечуючи великий обсяг виробництва та різноманіття сталевих продукції.

Основні показники ПАТ «Запоріжсталь» наведені в таблиці 2.1

Таблиця 2.1 – Основні показники діяльності ПАТ «Запоріжсталь»

Показники, тис.грн	2020р.	2021р.	2022р.	Відх (+,-)
Активи металургійного підприємства	76627234	76627234	69397353	-7229881
Власний капітал металургійного підприємства	44215015	44215015	39845700	-4369315
Зобов'язання металургійного підприємства	32412219	32412219	29551643	-2860576
Дохід від реалізації металургійного підприємства	45630637	86968733	46916321	1285684
Собівартість продукції металургійного підприємства	43852136	64536759	46801073	2948937
Чистий прибуток (збиток) металургійного підприємства	-3678076	16809158	-5390772	-1712696

За останні три роки (2020-2022), ПАТ "Запоріжсталь" зафіксувало деякі значні зміни у фінансових показниках, які свідчать про складну ситуацію у сфері їхньої діяльності.

Обсяг активів підприємства зменшився з 76,627 млрд грн у 2020 році до 69,397 млрд грн у 2022 році, що може вказувати на оптимізацію активів або можливі переоцінки активів компанії. Власний капітал скоротився з 44,215 млрд грн у 2020 році до 39,845 млрд грн у 2022 році. Це результат зменшення прибутку, що погіршило фінансове положення компанії. Дохід від реалізації скоротився з 86,968 млрд грн у 2021 році до 46,916 млрд грн у 2022 році. Це вказує на можливе зменшення обсягу продажу або зниження цін на продукцію металургійного підприємства. Собівартість зросла з 64,537

млрд грн у 2021 році до 46,801 млрд грн у 2022 році, причина тому зростання витрат на сировину та енергоносії.

Найбільш вразливим показником став чистий збиток у розмірі 5,390 млрд грн у 2022 році порівняно з прибутком у 16,809 млрд грн у 2021 році. Це говорить про негативний фінансовий результат та можливі проблеми у фінансовій діяльності.

В цілому, фінансові показники ПАТ "Запоріжсталь" свідчать про складну ситуацію в компанії. Серйозне зменшення доходів, збільшення собівартості та великий збиток відображають потенційні проблеми у виробництві та управлінні фінансами.

Таблиця 2.2 – Необоротні активи ПАТ «Запоріжсталь»

Необоротні активи підприємства	2020	2021	2022	Відх (+,-)
Нематеріальні активи	42508	28761	3671	-38837
Незавершені капітальні інвестиції	1262847	1475494	1196159	-66688
Основні засоби	24129630	22649742	21042229	-3087401
Інвестиційна нерухомість	6741	6741	6741	0
Інші фінансові інвестиції	1038382	1038362	350788	-687594
Інші необоротні активи	1870	2178	755	-1115

Давайте проаналізуємо зміни в необоротних активах компанії ПАТ "Запоріжсталь" за роки 2020-2022 на основі наданих даних:

1. Нематеріальні активи:

- Обсяг нематеріальних активів значно зменшився з 42,508 тис. грн у 2020 році до 3,671 тис. грн у 2022 році.
- Абсолютний приріст від'ємний (-38,837 тис. грн), що свідчить про значне зменшення цінності цього виду активів.

2. Незавершені капітальні інвестиції:

- Значення зменшилося з 1,262,847 тис. грн у 2020 році до 1,196,159 тис. грн у 2022 році.
- Відхилення також від'ємне (-66,688 тис. грн), що може вказувати на зменшення інвестицій у незавершені проекти чи капітальні витрати.

3. Основні засоби:

- Суттєве зменшення з 24,129,630 тис. грн у 2020 році до 21,042,229 тис. грн у 2022 році.
- Абсолютний приріст від'ємний (-3,087,401 тис. грн), свідчить про зменшення вартості основних засобів.

4. Інші фінансові інвестиції:

- Значення зменшилося з 1,038,382 тис. грн у 2020 році до 350,788 тис. грн у 2022 році.
- Відхилення від'ємне (-687,594 тис. грн), що може вказувати на продаж або переоцінку інших фінансових інвестицій.

5. Інші необоротні активи:

- Суттєве зменшення з 1,870 тис. грн у 2020 році до 755 тис. грн у 2022 році.
- Абсолютний приріст від'ємний (-1,115 тис. грн), що вказує на втрату вартості цього виду активів.

Загальною тенденцією є значне зменшення необоротних активів компанії ПАТ "Запоріжсталь" протягом трьох років. Це може бути пов'язане з переоцінкою активів, продажем неспроможних активів, зменшенням інвестицій, чи зниженням їхньої цінності через ряд факторів, що впливають на галузь металургії та фінансове становище компанії.

Таблиця 2.2 – Оборотні активи ПАТ «Запоріжсталь»

Оборотні активи	2020	2021	2022	Відх (+,-)
Виробничі запаси	1955916	2545985	2139287	183371
Незавершене виробництво	792343	1184287	605348	-186995
Готова продукція	2066003	3957815	1421387	-644616
Товари	238	27759	0	-238
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	8603858	19508885	19642455	11038597
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	982826	957321	59696	-923130
Інша поточна дебіторська заборгованість	18757533	17476930	17258933	-1498600
Гроші та їх еквіваленти	157594	129290	121209	-36385
Рахунки в банках	157591	129290	121209	-36382
Витрати майбутніх періодів	526780	576521	531324	4544
Інші оборотні активи	767542	1058233	1867102	1099560

За аналізуємий період виробничі запаси зросли на 183,371 тис. грн, показуючи збільшення вартості запасів у виробництві. Значення незавершеного виробництва зменшилося на 186,995 тис. грн, що вказує на зменшення витрат на незавершені проекти чи зміни в виробничих процесах. Готова продукція зменшилася на 644,616 тис. грн, що свідчить про зменшення вартості готових товарів на складі або зменшення їх обсягу. Дебіторська заборгованість значно зросла на 11,038,597 тис. грн, причина тому зростання боргів за відвантажену продукцію. Грошові кошти та їх еквіваленти зменшились на 36,385 тис. грн, що свідчить про зменшення ліквідності компанії.

Загалом, зміни в оборотних активах відображають різні тенденції в господарській діяльності компанії. Збільшення виробничих запасів та інших оборотних активів свідчить про стратегічні зміни в управлінні запасами та робочим капіталом. Зменшення готової продукції та збільшення дебіторської заборгованості відображає зміни в обсягах продажу та умовах платежів.

Таблиця 2.3 – Ефективність ПАТ «Запоріжсталь»

Показники	2020р.	2021р.	2022р.
Активи металургійного підприємства, тис.грн	76627234	76627234	69397353
Власний капітал металургійного підприємства, тис.грн	44215015	44215015	39845700
Дохід від реалізації металургійного підприємства, тис.грн	45630637	86968733	46916321
Собівартість продукції металургійного підприємства, тис.грн	43852136	64536759	46801073
Чистий прибуток (збиток) металургійного підприємства, тис.грн	-3678076	16809158	-5390772
Розраховані показники			
ROA	-4,80	21,94	-7,77
ROE	-8,32	38,02	-13,53
ROS	-8,06	19,33	-11,49
PP (Production profitability)	-8,39	26,05	-11,52

Рентабельність є ключовим показником ефективності управління та фінансової стійкості підприємства. Проведемо детальний аналіз показників рентабельності ПАТ "Запоріжсталь" за 2020-2022 рр.

1) ROA (Return on Assets):

- У 2020 році ROA становив -4,80%, що може вказувати на неефективне використання активів для генерації прибутку.
- У 2021 році ROA зріс до 21,94%, що свідчить про поліпшення ефективності використання активів.
- У 2022 році ROA знову зменшився до -7,77%, що вказує на зниження ефективності використання активів для генерації прибутку.

2) ROE (Return on Equity):

- У 2020 році ROE склав -8,32%, що може вказувати на низьку прибутковість вкладеного капіталу.
- У 2021 році ROE підвищився до 38,02%, що свідчить про покращення рентабельності капіталу.
- У 2022 році ROE знову зменшився до -13,53%, що може вказувати на зменшення прибутковості капіталу підприємства.

3) ROS (Return on Sales):

- У 2020 році ROS склав -8,06%, що може вказувати на низьку рентабельність відносно виручки від продажу.
- У 2021 році ROS зросла до 19,33%, що свідчить про поліпшення прибутковості виручки від продажу.
- У 2022 році ROS знову знизився до -11,49%, що вказує на зменшення рентабельності відносно виручки.

4) PP (Production Profitability):

- У 2020 році PP склав -8,39%, що може вказувати на неефективність виробництва.
- У 2021 році PP підвищився до 26,05%, що свідчить про покращення рентабельності виробництва.
- У 2022 році PP знову зменшився до -11,52%, що може вказувати на зниження ефективності виробництва.

Загальний аналіз показників рентабельності показує коливання у фінансовому стані та ефективності управління ПАТ «Запоріжсталь». Ці

коливання можуть бути результатом змін в ринкових умовах, управлінських рішень чи внутрішніх факторів підприємства. Для покращення ефективності варто ретельно проаналізувати причини таких змін та вжити заходів для стабілізації ситуації.

2.2. Аналіз фінансової стійкості металургійного підприємства

Фінансова стійкість металургійних підприємств є критичною для їхньої конкурентоспроможності та стійкості в умовах ринкових коливань. Наукові дослідження вказують на зв'язок між фінансовою стійкістю та успішним функціонуванням підприємств. Фінансова стійкість визначається рівнем ліквідності, спроможністю погашення зобов'язань, ефективним управлінням ресурсами та здатністю пристосовуватися до змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі.

Дослідження зазначають, що підприємства з високим рівнем фінансової стійкості мають більшу вірогідність уникнути фінансових криз, витрат часу на пошук додаткових фінансових ресурсів та здатні більше інвестувати у розвиток та інновації.

Фінансова стійкість також впливає на імідж підприємства перед потенційними інвесторами, банками, клієнтами та партнерами. Компанії зі стійкими фінансами зазвичай користуються більшим довір'ям своїх контрагентів та можуть легше отримати кредити або інші види фінансування за більш вигідними умовами.

Отже, фінансова стійкість металургійних підприємств є не лише важливим елементом для власної стійкості, але й ключовим фактором для здатності реагувати на зміни у середовищі, забезпечуючи стабільність у функціонуванні та змогу реалізувати свій потенціал у довгостроковій перспективі.

Фінансова стійкість підприємства також залежить від ефективного вибору джерел фінансування і визначається оптимальною структурою

активів та співвідношенням власних і запозичених коштів. Для цього обчислюються відносні показники фінансової стійкості (таблиця 2.4).

Таблиця 2.4 – Відносні показники фінансової стійкості

Показник	Обрахунок	Норматив
Коефіцієнт автономії	Власний капітал / Активи	>0,5
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	Зобов'язання / Активи	<0,5
Коефіцієнт фінансової залежності	Активи /Власний капітал	1-2
Коефіцієнт фінансової стійкості	(Власний капітал + Довгострокові зобов'язання) / Активи	0,75-0,9
Коефіцієнт фінансового ризику	Зобов'язання / Власний капітал	<0,7
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Власний оборотний капітал / Власний капітал	0,3 - 0,5
Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	Власні оборотні кошти / Запаси	0,5 - 0,8
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власним оборотним капіталом	Власні оборотні кошти / Оборотні активи	>0,1

Ці показники є ключовими для оцінки фінансової стійкості та управління фінансами підприємства. Розглянемо їхню динаміку та відповідність нормативам:

Коефіцієнт автономії. Показник показує, яка частина активів фінансується власним капіталом. Нормативна вимога більше 0,5. За даними, у 2020 та 2021 роках цей показник нижче від нормативу, але в 2022 році досягає 0,57, близько до норми.

Коефіцієнт концентрації позикового капіталу. Показник вказує на величину залежності від позикових коштів. Нормативна вимога менше 0,5. Дані показують, що за роки спостереження підприємство використовує обмежену кількість позикових коштів.

Таблиця 2.5 – Відносні показники фінансової стійкості ПАТ «Запоріжсталь»

Показники	2020р.	2021р.	2022р.
Коефіцієнт автономії	0,44	0,58	0,57
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,06	0,05	0,04
Коефіцієнт фінансової залежності	2,29	1,73	1,74
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,48	0,61	0,59
Коефіцієнт фінансового ризику	0,14	0,09	0,06
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,03	0,43	0,43
Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	6,63	6,16	10,62
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власним оборотним капіталом	0,89	0,92	0,95

Коефіцієнт фінансової залежності. Цей показник вказує, наскільки підприємство є залежним від зовнішніх джерел фінансування. Нормативна вимога 1-2. Дані показують, що підприємство утримується у межах рекомендованого діапазону.

Коефіцієнт фінансової стійкості. Показник вказує на здатність підприємства погашати свої зобов'язання у разі фінансових труднощів. Нормативна вимога 0,75-0,9. Дані показують, що показник трохи нижчий від рекомендованого діапазону.

Коефіцієнт фінансового ризику. Цей показник вказує на рівень фінансового ризику, який бере на себе підприємство. Нормативна вимога менше 0,7. За даними, усі значення цього показника менше встановленої норми.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу. Вказує на можливість підприємства використовувати свій капітал для оптимізації фінансових показників. Знаходиться у межах рекомендованого діапазону.

Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами. Показує, наскільки запаси підприємства покриваються власними оборотними коштами. Для більшості років, цей показник перевищує норматив.

Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власним оборотним капіталом. Вказує на відношення оборотних активів до власного оборотного капіталу. Усі значення цього показника більше встановленої норми.

Загалом, переважна більшість показників фінансової стійкості ПАТ «Запоріжсталь» показують здатність підприємства ефективно управляти своїми фінансами та відповідає нормативам.

До основних факторів, що визначають фінансову стійкість підприємства, належить фінансова структура капіталу (співвідношення позикових і власних коштів, а також довгострокових і короткострокових джерел коштів) і політика фінансування окремих складових активів (насамперед необоротних активів і запасів).

Розрізняють такі типи фінансової стійкості підприємства:

1. Абсолютна фінансова стійкість (на практиці зустрічається дуже рідко) – ситуація при якій власні оборотні кошти забезпечують запаси і витрати підприємства.

2. Нормально – стійкий фінансовий стан – ситуація, при якій запаси і витрати забезпечуються сумою власних оборотних коштів та довгостроковими позиковими джерелами.

3. Нестійкий фінансовий стан – ситуація, при якій запаси і витрати забезпечуються за рахунок власних оборотних коштів, довгострокових позикових джерел та короткострокових кредитів і позик.

4. Кризовий фінансовий стан – ситуація, при якій запаси і витрати не забезпечуються джерелами їх формування і підприємство перебуває на межі банкрутства [28].

Проаналізуємо фінансову стійкість ПАТ «Запоріжсталь» відповідно до визначеної у першому розділі методики:

Перший етап – визначення за допомогою таблиці показників вихідної інформації.

Другий етап – розрахунок показників, які характеризують наявність відповідних джерел формування запасів.

Третій етап – розрахунок показників забезпеченості запасів відповідними джерелами формування.

Четвертий етап – визначення типу фінансової стійкості

підприємства[29]

а) абсолютна фінансова стійкість, коли власні оборотні кошти забезпечують запаси;

б) нормально стійкий фінансовий стан, коли запаси забезпечуються власними оборотними коштами і довгостроковими зобов'язаннями;

в) нестійкий фінансовий стан, коли запаси забезпечуються за рахунок власних оборотних коштів, довгострокових зобов'язань і короткострокових кредитів банків, тобто за рахунок усіх основних джерел формування запасів;

г) кризовий фінансовий стан, коли запаси не забезпечуються джерелами їх формування і підприємство перебуває на межі банкрутства [30];

П'ятий етап – розрахунок показників, що дають уяву про динаміку фінансового стану підприємства

Таблиця 2.6 – Фінансова стійкість ПАТ «Запоріжсталь»

Показники	2020р.	2021р.	2022р.
1. Власні оборотні кошти	699498	19013737	17245357
2. Довгострокові зобов'язання	432875	1383298	579966
3. Короткострокові кредити банків і кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	3482251	2673291	1959213
4. Запаси	4814500	7688087	4193781
5. Наявність власних оборотних коштів і довгострокових зобов'язань для формування запасів	1132373	20397035	17825323
6. Наявність власних оборотних коштів, довгострокових зобов'язань і короткострокових кредитів банків для формування запасів	4614624	23070326	19784536
7. Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів для формування запасів	-4115002	11325650	13051576
8. Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів і довгострокових зобов'язань для і формування запасів	-3682127	12708948	13631542
9. Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів, довгострокових зобов'язань і короткострокових кредитів банків для формування запасів	-199876	15382239	15590755
10. Тип фінансової стійкості	кризова	абсолютна	абсолютна
11. Коефіцієнт забезпеченості запасів відповідними джерелами формування	0,96	3,0	4,72
12. Надлишок (+) або нестача (-) відповідних джерел формування на 1 грн. запасів, грн	-0,04	2,0	3,72

У 2020 році спостерігався негативний показник у ряді випадків, зокрема:

- Надлишок власних оборотних коштів для формування запасів був від'ємним (-4115002), що може вказувати на недостатність внутрішніх ресурсів для забезпечення запасів.
- Наявність власних оборотних коштів та довгострокових зобов'язань для формування запасів також була від'ємною (-3682127), показуючи наступний показник нестачі внутрішніх ресурсів для запасів.

У 2021 та 2022 роках ситуація поліпшилася:

- Збільшилася наявність власних оборотних коштів і довгострокових зобов'язань для формування запасів (у 2021 - 12708948, у 2022 - 13631542).
- Коефіцієнт забезпеченості запасів відповідними джерелами формування зросли і перевищують норматив (у 2021 - 3,0, у 2022 - 4,72).
- Надлишок відповідних джерел формування на 1 грн. запасів також значно покращився (у 2021 - 2,0, у 2022 - 3,72), що показує наявність зайвих фінансових ресурсів на 1 грн. витрат на запаси.

Загалом, у 2021 та 2022 роках виявлено позитивну динаміку у фінансовій стійкості та здатності підприємства формувати запаси в порівнянні з 2020 роком.

ПАТ «Запоріжсталь» – це велике металургійне підприємство, яке спеціалізується на виробництві і реалізації металургійної продукції. Це один з найбільших виробників сталі в Україні, що має значний вплив на металургійний сектор країни.

Загальною тенденцією є значне зменшення необоротних активів компанії ПАТ «Запоріжсталь» протягом трьох років. Це може бути пов'язане з переоцінкою активів, продажем неспроможних активів, зменшенням інвестицій, чи зниженням їхньої цінності через ряд факторів, що впливають на галузь металургії та фінансове становище компанії.

Зміни в оборотних активах відображають різні тенденції в господарській діяльності компанії. Збільшення виробничих запасів та інших оборотних активів свідчить про стратегічні зміни в управлінні запасами та робочим капіталом. Зменшення готової продукції та збільшення дебіторської заборгованості відображає зміни в обсягах продажу та умовах платежів.

Загальний аналіз показників рентабельності показує коливання у фінансовому стані та ефективності управління ПАТ «Запоріжсталь». Коливання можуть бути результатом змін в ринкових умовах, управлінських рішень чи внутрішніх факторів підприємства. Для покращення ефективності варто ретельно проаналізувати причини таких змін та вжити заходів для стабілізації ситуації.

РОЗДІЛ 3

ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПАТ «ЗАПОРІЖСТАЛЬ» ЗА РАХУНОК ВПРОВАДЖЕННЯ БІЗНЕС ПРОЕКТІВ

3.1. Бізнес – планування енергозбереження ПАТ «Запоріжсталь»

Бізнес-план являє собою всебічний опис бізнесу і середовища, в якому він діє, а також системи керування, якої він потребує для досягнення поставлених цілей.

Приклад бізнес плану, розробленого для ПАТ «Мелком» наведено нижче.

У бізнес-проекті запропоновано два інвестиційні проекти для ПАТ «Запоріжсталь». Проекти мають дати значний ефект для підприємства сфері енергозбереження і вдосконаленні технологій, тому включені в загальну стратегію розвитку підприємства.

Проект № 1. Заміна морально та фізично застарілих верстатів на сучасні.

Старі верстати були встановлені на ПАТ «Запоріжсталь» ще в 50-х роках ХХ століття, тому вони вже досить застарілі та перш за все треба міняти їх.

Метою цього заходу є економія електричної енергії.

За для реалізації цього проекту необхідно придбати сучасні верстати марки Mitsubishi, виконати демонтаж старих верстатів, а також виконати їх наладку.

Вартість цього проекту приблизно 100 млн грн, а термін окупності 3 місяці.

Проект №2. Заміна газових печей на електричні.

На сьогоднішній день газові печі дуже застарілі і мають витoki

теплової енергії. Через те, що обладнання застаріле, його ККД менший за потрібний.

Встановивши нові електропечі фірми "Terma" з необхідним ККД, отримаємо заощадження ПЕР.

Додатковими перевагами буде новітність та модернізація печей.

Вартість запропонованої заміни обладнання становитиме близько 3 млн грн, а термін окупності проекту 1 рік.

Дані про джерела коштів і їх використання для заміни застарілих верстатів на сучасні наведені у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 – Джерела коштів і їх використання

Вид коштів	Джерела коштів	Кошти	
		грн	%
Банківський кредит:	Місцеві банки		
	Міжнародні банки	30000000	30
	Інші		
Акціонерний капітал	Місцеві банки	40000000	40
	Міжнародні банки		
	інші		
Власні кошти		3900000	30
Разом		100000000	100

Дані про джерела коштів і їх використання для встановлення електропечей наведені у таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 – Джерела коштів і їх використання

Вид коштів	Джерела коштів	Кошти	
		грн	%
Банківський кредит:	Місцеві банки		
	Міжнародні банки	800000	27
	Інші		
Акціонерний капітал	Місцеві банки	2000000	67
	Міжнародні банки		
	інші		
Гранти		150000	4
Власні кошти		50000	2
Разом		3000000	100

Тривалість часу проектування, закупівлі та встановлення устаткування становитиме близько восьми місяців. В цілому впровадження проекту розраховано на три роки.

Пропонується почати роботи щодо впровадження проекту з червня

2024 року.

Опис інвестиційного проекту

Проект №1: Заміна морально та фізично застарілих верстатів на сучасні.

Існуюча система.

Щоденне споживання електроенергії верстатами становить 1 млн.кВт*год, при завантаженні 70% за рік.

Нова система.

Нова система дозволить знизити щоденне споживання електроенергії на 25%, що становить 250 тис.кВт*год. Результати розрахунку простого терміну окупності наведені у таблиці 3.3.

Таблиця 3.3 – Результати розрахунку простого терміну окупності

Капітальні витрати	100 млн. грн
Потенціал енергозбереження	$337 \text{ днів} \cdot 250 \text{ тис.кВт*год} \cdot 0,45 \text{ у.о.} = 37912,5 \text{ тис у.о.}$
Простий термін окупності	3 місяці

Проект № 2. Заміна газових печей на електричні.

Існуюча система

Встановлена потужність печей становить 3,15 МВт, при завантаженні - в середньому 40 %. Щорічне споживання електроенергії становить $337 \text{ днів} \cdot 24 \text{ години} \cdot 3,15 \text{ МВт} \cdot 40 \% / 100\% = 10191 \text{ МВт*год}$.

Нова система

Встановлена потужність нової системи становить 0,315 МВт при завантаженні 100 %. Простий термін окупності

Тариф за спожиту електроенергію становить 57 грн/МВт*год. Результати розрахунків витрат на впровадження проекту та його простий термін окупності наведені у таблиці 3.4.

Таблиця 3.4 – Дані про витрати і простий термін окупності

Капітальні витрати	3000000 грн
Потенціал енергозбереження	$10191 \text{ МВт*год} - 2548 \text{ МВт*год} = 7643 \text{ МВт*год}$ $7643 \text{ МВт*год} \cdot 57 \text{ грн/ МВт*год} = 435651 \text{ грн}$
Термін окупності	1,6 місяця

Очікувані обсяги економії ПЕР протягом року наведені у таблиці 3.5.

Таблиця 3.5 – Очікувані обсяги економії ПЕР протягом року

Очікувані обсяги економії ПЕР	Відсоток від поточних витрат споживання ПЕР
37912,5 тис грн	80
435651 грн	20

Термін кредиту становить півроку.

Витрати на впровадження ЕЗЗ наведені у таблиці 3.6.

Таблиця 3.6 – Витрати на впровадження енергозберігаючих заходів

Стаття витрат	Вартість витрат	
	грн	%
Вартість устаткування	13 млн	93
Проектні роботи	250 тис	2
Монтажні роботи і здавання в експлуатацію	750 тис	5
Разом	14 млн	100

3.2. Підвищення фінансової стійкості за рахунок диверсифікації продукції.

На підприємстві ПАТ «Мелком» існують виробничі потужності направлені на виробництво сталі.

Тому пропонуємо будівництво додаткового цеху по виробництво сталевого лиття Ст. 35Л з виробничою потужністю 60000 т/рік

Для виробництва обираємо паралельний двозмінний режим роботи ливарного цеха.

При паралельному режимі роботи всі технологічні операції виконують одночасно на всіх виробничих дільницях. Цей режим роботи цеха доцільно використовувати в умовах багатосерійного та масового типів виробництва з застосуванням поточного та автоматизованого обладнання.

1) Вихідні дані наведені в табл. 3.7.

Таблиця 3.7 – Додаткові вихідні дані завдання

Підприємство	Цех	Потужність ливарного цеху випуск придатного литва, т	Тип виробництва	Прийнята кількість одиниць		Група відливок по масі
				Плавильне відділення	Формувальне відділення	
ПАТ «Запоріжсталь»	Сталеве лиття Ст. 35Л	60000	Масове	ДСП25	ФЗВК	До 5

2) Розрахунок річного фонду часу роботи працюючих та обладнання

При економічних розрахунках застосовують три види фондів часу роботи працюючих та устаткування : календарний, номінальний та дійсний.

Календарний фонд часу визначає кількість робочих годин в календарному періоді, як правило за календарний рік.

$$\Phi_k = T_k \times S \times t, \quad (3.1)$$

де T_k – кількість днів в календарному році, приймаємо $T_k = 365$ днів;

S – кількість змін;

t – тривалість робочої зміни, $t = 8$ годин.

При двозмінному режимі роботи:

$$\Phi_k = 365 \times 2 \times 8 = 5840 \text{ годин}$$

Номінальний фонд часу – це фонд часу з урахуванням святкових неробочих днів та скорочення тривалості робочої зміни в передсвяткові дні.

$$\Phi_n = 40 \times 52 - T_{св} \times 8 - T_{пд} \quad (3.2)$$

де 40 – кількість робочих годин на добу при однозмінному режимі роботи;

52 – кількість тижнів на рік;

$T_{\text{св}}$ – кількість святкових неробочих днів, приймаємо $T_{\text{св}} = 10$ днів;

$T_{\text{пд}}$ – кількість передсвяткових днів, у яких тривалість робочого дня скорочується на одну годину, приймаємо $T_{\text{пр}} = 5$ днів.

$$\Phi_{\text{н}} = 40 \times 52 - 10 \times 8 - 5 = 1995 \text{ год}$$

Дійсний фонд часу – це час дійсної роботи працівників та обладнання з урахуванням втрат робочого часу на наладку та ремонт обладнання та невиходи на роботу працівників з поважних причин.

Дійсний час роботи працівників визначається як :

$$\Phi_{\text{др}} = \Phi_{\text{н}} \times (1 - 0,01 \times C), \quad (3.3)$$

де C – коефіцієнт, який враховує невиходи на роботу з поважних причин, $C=10-12\%$, приймаємо $C = 11\%$.

$$\Phi_{\text{др}} = 1995 \times (1 - 0,01 \times 11) = 1775,5 \text{ годин}$$

Дійсний час роботи обладнання визначається як:

$$\Phi_{\text{д,уст}} = \Phi_{\text{н}} \times S \times (1 - 0,01 \times f), \quad (3.4)$$

де f – коефіцієнт втрати часу на ремонт обладнання;

S – кількість змін роботи обладнання;

$\Phi_{\text{н}}$ – номінальний фонд часу.

$$\Phi_{\text{д,уст}} = 1995 \times 2 \times (1 - 0,01 \times 7) = 3710,7 \text{ , годин}$$

$$\Phi_{\text{д,уст}} = 1995 \times 2 \times (1 - 0,01 \times 4) = 3830,4 \text{ , годин}$$

Розрахунок фондів часу роботи обладнання зводимо до таблиці 3.8.

Таблиця 3.8– Фонди часу роботи обладнання

Найменування устаткування	Номінальний фонд часу, годин	Кількість змін	Коефіцієнт втрат часу, %	Дійсний фонд часу, годин
ФЗВК	1995	2	7	3710,7
ДСП 25	1995	2	4	3830,4

3) Розрахунок балансу металу

Баланс металу розраховується на основі величини виробничої програми. При розрахунку балансу металу враховується кількість придатного литва на річну програму, кількість рідкого металу, витрати металу на брак, ливникові системи, зливи та сплески металу.

Для сталевих литва баланс металу наведено в таблиці 3.9

Таблиця 3.9 – Баланс металу для сталевих литва

Складова балансу	Відносна частка, %
Придатне литво	50
Ливники	35
Брак відливків	4
Угар та втрати	5
Зливи та сплески	6
Всього	100

Річна металозавалка визначається за формулою :

$$Q_{\text{мз}} = \frac{Q_{\text{п}}}{g_{\text{п}}} \times 100, \text{т} \quad (3.5)$$

де $Q_{\text{п}}$ – задана кількість придатного литва, т;

$g_{\text{п}}$ – кількість придатного литва, згідно з балансом металу.

$$Q_{\text{мз}} = \frac{60000}{50} \times 100 = 120000 \text{ т}$$

Середній склад шихти при плавці вуглецевої сталі в дуговій електропечі наведено в таблиці 3.10.

Таблиця 3.10 – Середній вміст шихти при плавці вуглецевої сталі в електродуговій печі

Складова шихти	Відносна частка, %
Доменний чавун	3
Лом сталевий	58
Відходи власного виробництва	37
Феросплави:	
- феросиліцій	1
- феромарганець	1
Всього метало завалки:	100

Використовуючи розрахунки балансу металу та середній склад шихти визначаємо баланс металу на 1 тону придатного литва. Баланс металу на 1 тону придатного литва наведено в таблиці 3.11.

Таблиця 3.11 – Баланс металу на 1 тону придатного литва

Матеріал	Частка від метало завалки	
	Відносна частка, %	Масова частка, кг
Прихідна частина		
Доменний чавун	3	60
Сталевий лом	58	1160
Відходи власного виробництва	37	740
Феросиліцій	1	20
Феромарганець	1	20
Всього метало завалка	100	2000
Витратна частина		
Угар при плавці	5	100
Всього рідкого металу	95	1900
Відходи:		
ливники	35	700
брак відливок	4	80
зливи та сплески	6	120
Всього відходів:	45	900
Придатне литво	50	1000

2) Розрахунок кількості одиниць технологічного обладнання

- Кількість плавильних агрегатів

Визначаємо необхідну продуктивність плавильних агрегатів, т / рік:

$$n_{p.пл} = \frac{Q_{мз} a}{\Phi_{ду}}, \quad (3.6)$$

де $Q_{мз}$ – маса метало завалки за рік, т;

$\Phi_{ду}$ – дійсний час роботи обладнання, год;

a – коефіцієнт нерівномірності роботи плавильної дільниці, приймається в межах $a = 1,1-1,4$. Приймаємо $a = 1,25$.

$$n_{р.пл} = \frac{120000 \cdot 1,25}{3710,7} = 40,1 \text{ т/год}$$

Для дугової сталеплавильної електропечі типа ДСП 25 середня продуктивність складає 7 т/год. Кількість плавильних агрегатів уточнюємо:

$$I = \frac{n_{р.пл}}{n_p}, \quad (3.7)$$

де n_p – середня продуктивність плавильних агрегатів дільниці, т/год.

Коефіцієнт використання продуктивності обладнання повинен бути в межах $I = 0,7 - 0,8$. Отже необхідна кількість дугових печей ДСП 25 складає:

$$C_{розр} = \frac{40,1}{0,8 \cdot 10} = 5,1$$

Приймаємо кількість дугових електропечей типа ДСП 25 плавильного відділення рівних 6 штук.

Кількість автоматичних формівних ліній

Кількість автоматичного обладнання для виготовлення форм розраховується на прикладі оптимального випуску відливків в багатосерійному та масову виробництві при двозмінному режимі роботи.

Для масового типа виробництва відливків при безопочній формовці з вертикальним роз'ємом при масі відливок менше 20 кг оптимальний випуск ліній складає в середньому 9,5 – 10,5 тис. т/рік при середній масі придатних

відливок у формі 8 кг. Кількість автоматичних ліній визначаємо за формулою:

$$I = \frac{N_{\text{іб}}}{N}, \quad (3.8)$$

де $N_{\text{пр}}$ - річна виробнича програма придатних відливок, $N_{\text{пр}} = 60000$ т/рік;

N – оптимальна річна продуктивність автоматичної ліній;

I – коефіцієнт використання продуктивності обладнання, повинен складати $I = 0,7-0,8$.

Отже необхідна кількість автоматичних ліній становить:

$$C_{\text{дйсд}} = \frac{60000}{3710,10 \times 0,8 \times 2,5} = 8,1$$

Приймаємо кількість автоматичних ліній рівним 9 штук.

5) Розрахунок капітальних вкладень

Капітальні вкладення при проектуванні ливарного цеха визначаються методом прямого розрахунку окремих елементів по балансовій вартості:

$$K = K_{\text{ус}} + K_{\text{буд}} + K_{\text{у}} + K_{\text{осн}} + K_{\text{інв}} + K_{\text{пр}}, \quad (3.9)$$

де $K_{\text{ус}}$ – капіталовкладення в устаткування;

$K_{\text{буд}}$ – капіталовкладення в будівлі та споруди;

$K_{\text{у}}$ – капіталовкладення в устаткування та споруди;

$K_{\text{осн}}$ – капіталовкладення в технологічне оснащення;

$K_{\text{інв}}$ – капітальні вкладення в інвентар;

$K_{\text{пр}}$ – капітальні вкладення в проектування цеху.

Капітальні вкладення в устаткування визначаємо за формулою:

$$K_{yc} = K_{yt} + K_{ye} + K_{пту} + K_{км} \quad (3.10)$$

- де K_{yt} – капіталовкладення в технологічне устаткування;
 K_{ye} – капіталовкладення в енергетичне устаткування;
 $K_{пту}$ – капіталовкладення в підйомно-транспортне устаткування;
 $K_{км}$ – капіталовкладення у засоби комплексної механізації.

Капіталовкладення у технологічне устаткування визначаємо за формулою:

$$K_{yt} = \overset{\circ}{a} \sum_{i=1}^n Ц \times (1 + a_t + a_c + a_m) \times z \quad (3.11)$$

де $Ц_0$ – оптова ціна устаткування з відповідною індексацією на період розрахунків;

a_t – коефіцієнт транспортно-заготівельних витрат, наближено приймаємо $a_t = 0,05$;

a_c – коефіцієнт, що враховує витрати на будівельні роботи, приймається в межах $a_c = 0,02 - 0,08$;

a_m – коефіцієнт, що враховує витрати на монтаж та освоєння устаткування, приймається в межах $a_m = 0,1 - 0,15$;

z – кількість типорозмірів обладнання.

$$\hat{E}_{\circ\circ} = \overset{\circ}{a} \sum_{i=1}^n 148728 \times (1 + 0,05 + 0,04 + 0,1) \times 6 = 1061917,9$$

$$\hat{E}_{\text{од}} = \sum_{i=1}^n 60000 \times (1 + 0,05 + 0,08 + 0,15) \times 9 = 691200$$

Перелік основного технологічного устаткування по плавильній та формівних дільницях приведено в таблиці 3.12.

Для визначення вартості всього технологічного обладнання ливарного цеха приймаємо коефіцієнт переводу, для масового типа виробництва $K_{\text{п}} = 10$.

$$K_{\text{ут}} = K''_{\text{ут}} \times K_{\text{п}}, \text{ грн.} \quad (3.12)$$

$$K_{\text{ут}} = 1753117,9 \times 10 = 17531179 \text{ грн.}$$

Таблиця 3.12 – Відомість капітальних вкладень в технологічне устаткування

Найменування устаткування	Модель	Кількість	Оптова ціна одиниці устаткування, грн.	Величина коефіцієнтів			Балансова вартість, грн.	Всього вартість з врахуванням $K_{\text{п}}$, грн.
				$a_{\text{т}}$	$a_{\text{с}}$	$a_{\text{м}}$		
Дугова сталеплавильна піч	ДСП 25	6	148728	0,05	0,04	0,1	176986,3	1061917,9
Формовочно заливочно-вибивний конвеєр	КЛ2002	9	60000	0,05	0,08	0,15	76800	691200
Всього:	–	–	–	–	–	–	253786,3	1753117,9

Капіталовкладення в енергетичне устаткування визначають в межах 5 – 20 % від вартості технологічного устаткування, приймаємо 10 %, в залежності від виду, призначення та складності устаткування.

$$K_{\text{уе}} = 0,1 \times 17531179 = 1753117,9 \text{ грн.}$$

Капіталовкладення у підйомно-транспортне устаткування визначають в межах 70–100 % від вартості технологічного устаткування, для цеху сталевих лиття приймаємо 70 % [1].

$$K_{ye} = 0,7 \times 7531179 = 12271825,3 \text{ грн.}$$

Капіталовкладення у засоби комплексної механізації та автоматизації визначають в межах 25 – 40 % від вартості технологічного устаткування, приймаємо 30 %.

$$K_{ye} = 0,3 \times 7531179 = 5259353,7 \text{ грн.}$$

Капіталовкладення у будівлі визначаємо за формулою :

$$K_{буд} = S_{цех} \times h_{цех} \times Ц_{буд}, \quad (3.13)$$

де $S_{цех}$ – загальна площа цеху, м² ;

h – висота приміщень, м;

$Ц_{буд}$ – вартість 1 м³ будівель, приймається 150 грн/м³.

Загальна площа цеху приймається за укрупненими даними по показникам випуску литва з 1 м² площі цеха за формулою:

$$S_{цех} = \frac{Q_n}{n \times S}, \text{ м}^2 \quad (3.14)$$

де n – з'йом з 1 м² при роботі в одну зміну, для цеха сталевих лиття автомобілебудівного заводу (вантажні автомобілі) при потужності 60000 тис. т/рік

$n = 1,4 - 1,8 \text{ т/м}^2$, приймаємо $1,6 \text{ т/м}^2$.

Загальна площа цеху буде складати, м^2 :

$$S_{\text{цех}} = \frac{60000}{1,6 \times 2} = 18750, \text{ м}^2$$

Висота приміщень цеху для випуску фасонних сталевих відливок з найбільшою масою до $0,5 \text{ т}$ в одноповерховому цеху становить $h = 8,15 \text{ м}$ [2]

Отже капіталовкладення в будівлі становлять:

$$K_{\text{буд.осн}} = 18750 \times 8,15 \times 150 = 22921875 \text{ грн.}$$

Капіталовкладення в допоміжне будівельне оснащення визначається в межах $12-15 \%$ від вартості будівель, приймаємо 13% .

$$K_{\text{буд.обл}} = 0,13 \times 22921875 = 2979843,75 \text{ грн.}$$

Всього капітальні вкладення в будівлі та споруди визначається, як сума капіталовкладень в будівлі та будівельне оснащення:

$$K_{\text{буд}} = 22921875 + 2979843,75 = 25902728,75 \text{ грн.}$$

Капіталовкладення у технологічне оснащення визначається в межах $7-8\%$ від вартості технологічного устаткування, приймаємо 7% .

$$K_{\text{осн}} = 0,07 \times 1753117,9 = 122718,25 \text{ грн.}$$

Капіталовкладення у виробничий та господарський інвентар визначається в межах $1,5-2 \%$ від вартості технологічного устаткування,

приймаємо 1,5 %.

$$K_{\text{инв}} = 0,015 \times 17531179 = 262967,69 \text{ грн.}$$

Капіталовкладення в проектування ливарного цеха визначається за формулою:

$$K_{\text{пр}} = \sum_{i=1}^n M_i \times K_i \times O_i \times k$$

(3.15)

де \hat{I}_3 – кількість місяців роботи над проектом (7);

\hat{E}_3 – кількість задіяних конструкторів (2), технологів(4);

i – кількість різних професій фахівців;

\hat{I}_3 – посадовий оклад за місяць;

k – поправочний коефіцієнт, що враховує додаткові витрати.

$$\hat{E}_{\text{ю}} = (7 \times (2 \times 670 + 4 \times 630)) \times 1,3 = 35126 \text{ грн..}$$

Результати розрахунків капітальних вкладень ливарного цеха зведено в таблицю 3.13.

Таблиця 3.13 – Капітальні вкладення ливарного цеху

№	Групи основних фондів	Розмір капітальних вкладень, грн.	Відсоток капітальних вкладень, %
1	Технологічне устаткування	17531179	27,77
2	Енергетичне устаткування	1753117,9	2,78
3	Підйомно-транспортне устаткування	12271825,3	19,43
4	Будівлі та споруди	25902728,75	41,03
5	Ливарна оснастка	122718,25	0,19
6	Засоби автоматизації та механізації	5259353,7	8,33
7	Виробничий та господарський інвентар	262967,69	0,41
8	Капіталовкладення в проектування ливарного цеха	35126	0,06
Всього:		63138006,59	100%

б) Розраховано загальний склад працюючих ливарного цеху

Таблиця 3.14 – Загальний склад працюючих ливарного цеха

№	Категорія працюючих	Всього, чоловік	Відсоток від загальної кількості працюючих, %
1	Виробничі працівники	538	62,71
2	Допоміжні працівники	289	33,68
3	Керівники та спеціалісти	25	2,91
4	Службовці	6	0,7
Всього працюючих:		858	100

7) Розрахунок фонду заробітної плати

Таблиця 3.15 – Фонд заробітної плати працівників

№	Робочий персонал	Основний фонд заробітної плати, грн.	Середньогодинна тарифна ставка, грн	Середньомісячна заробітна плата, грн.
1	2	3	4	5
1	Виробничі робітники	7149814,215	4,99	1186,57
2	Допоміжні робітники	4525713,99	5,88	1398,21
3	Робітники плавильної дільниці	1156276,62	5,36	1274,56
Всього:		12831805	–	-

8) Розрахунок кошторису непрямих витрат ливарного цеху наведено в таблиці 3.16.

Таблиця 3.16– Розрахунок кошторису непрямих витрат на утримання та експлуатацію устаткування

Показники	Вартість, грн
Амортизація виробничого устаткування, транспортних засобів, що дорого коштують	4751825,7
Експлуатація устаткування: допоміжні матеріали, мастильні та обтиральні матеріали	16662255,64
Витрати на всі види ремонту устаткування транспортних засобів та інструменту, що дорого коштує	2292211
Внутрішньо-заводське переміщення вантажів	236124,2
Зношування малоцінних та швидко зношуваних інструментів, а також витрати на їх відновлення	833134,1
Разом	24775550,64
Інші витрати	74326,66
Всього витрати на утримання та експлуатацію устаткування:	24849877,3

9) Розрахунок кошторису цехових витрат ливарного цеху наведено в таблиці 3.17.

Таблиця 3.17 –Розрахунок кошторису цехових витрат

Показники	Вартість, грн
Утримання апарату керівників та спеціалістів	526138,2
Утримання іншого цехового персоналу	699060,26
Амортизація будівель та інвентарю цеху	1360878,36
Утримання будівель, споруд та інвентаря цеху	1332583,62
Ремонт будівель, споруд, інвентарю.	261656,96
Випробування, досліди, раціоналізація та винахідництво	714981,4215
Охорона праці	53800
Разом	4949099
Інші цехові витрати	247454,95
Всього цехові витрати	5196553

Процент цехових витрат визначаємо за формулою:

$$K_{\text{цех}}^{\text{а, \%}} = \frac{R_{\text{цех}}^{\text{а}}}{\Phi_{\text{о}}^{\text{а}} + P_{\text{о}}^{\text{а}}} \times 100 = \frac{5196553}{24849877,3 + 7149814,215} \times 100 = 16,2\% \quad (3.28)$$

10) Розрахунок калькуляції собівартості

Калькуляція собівартості відливок виконується за двома етапами, які відображають процес переробки початкової сировини, матеріалів, палива, феросплавів для одержання рідкого металу, процес сумішеприготування, виготовлення стержнів та форм, вибивки, очистки і обрубки відливок.

Собівартість однієї тони рідкого металу розраховується для встановлення собівартості матеріалів на відливку або на тону придатних відливок.

Планова калькуляція 1 т рідкої сталі марки 35Л за результатами попередніх розрахунків наведена в таблиці 3.18.

Таблиця 3.18– Планова калькуляція 1 т рідкої сталі марки 35Л

№	Найменування статей	Кількість, од.вим	Ціна, грн/од.вим	Сума, грн.
1	Металева шихта, кг			
	– чушковий чавун	60	0,4	24
	– сталевий лом	1160	0,3	348
	– відходи власного виробництва	740	0,3	222
	– феросиліцій	20	1,8	36
	– феромарганець	20	1,8	36
Всього металева шихта:		1050	–	719,28
2	Угар при плавці, кг	50	–	–
3	Вихід рідкого металу, кг	1000	–	719,28
4	Паливо технологічне			
	– електроенергія, кВт/год	700	0,24	168
Всього технологічне паливо:		700	–	168
5	Флюси, кг			
	– кварцовий пісок	25	0,1	2,5
	– залізна руда	25	0,025	0,625
	– вапняк	15	0,05	0,75
Всього флюси:		–	–	4,07
6	Основна заробітна плата робітників плавильної дільниці, грн	на 1т	–	9,64
7	Додаткова заробітна плата робітників плавильної дільниці, грн	на 1т	–	1,8316
8	Відрахування в соціальні фонди, грн	на 1т	–	4,53
9	Витрати на утримання за експлуатацію устаткування, грн	на 1т	–	134,68
10	Загальноцехові витрати, грн	на 1т	–	23,379
11	Цехова собівартість 1 т рідкого металу	на 1т	–	1065,411

11) Калькуляція тонни придатних відливок

Планова калькуляція 1 т придатних відливок зі сталі марки 35Л наведено в таблиці 3.19.

Таблиця 3.19 – Планова калькуляція 1 т придатних відливок зі сталі марки 35Л

№	Найменування статей	Кількість, од.вим	Ціна, грн/од.вим	Сума, грн.
1	2	3	4	5
1	Рідкий метал	1900	1,0654	2024,281
2	Відходи: – ливники та підживлювачі – зливи та сплески	700 120	0,3 –	210
Всього відходи:		820	–	210
3	Брак відливок	80	0,3	24
4	Придатні відливки	1000		1790,281
5	Основна заробітна плата виробничих робітників без врахування робітників плавильної дільниці, грн.	на 1 т	–	99,89
6	Додаткова заробітна плата виробничих робітників без врахування робітників плавильної дільниці, грн.	на 1 т	–	18,97
7	Відрахування в соціальні фонди	на 1 т	–	46,95
8	Витрати на утримання та експлуатацію устаткування	на 1 т	–	279,72
9	Загальноцехові витрати	на 1 т	–	61,5
10	Цехова собівартість 1 т придатного литва	–	–	2297,311

12) Розрахунок техніко – економічних показників

Абсолютні показники характеризують виробничі можливості цеху, а також містять в собі відомості про основну структуру цеху і організацію

робіт в ньому.Перелік абсолютних та відносних показників цеху сталевого литва наведено в таблиці 3.20.

Таблиця 3.20 – Техніко-економічні показники цеху сталевого литва

№	Найменування показників	Одиниці виміру	Величина показників
Абсолютні показники			
	Річний випуск литва	т/рік	60000
	Кількість працюючих в цеху		
	виробничих робітників	чол.	538
	допоміжних робітників		289
	керівників та спеціалістів		25
	службовців		6
	всього		858
	Фонди заробітної плати :		
	виробничих робітників	грн.	7149814,215
	допоміжних робітників		4525713,99
	керівників та спеціалістів		377148,8
	Собівартість 1 т рідкого металу	грн.	1065,411
	Собівартість 1 т придатного литва	грн.	2297,311
	Рентабельність виробництва	%	35
	Ціна реалізації 1 т литва	грн	2986,5043
	Прибутковість 1 т литва	грн.	689,1933
	Прибуток від реалізації річного випуску	млн..грн	41,351598
	Рентабельність капіталовкладень	%	65,53
	Капіталовкладення:		
	в технологічне устаткування		17531179
	енергетичне устаткування		1753117,9
	будівлі та споруди		25902728,75
	підйомно-транспортне устаткування	грн.	12271825,3
	ливарна оснастка		122718,25
	засоби механізації та автоматизації		5259353,7
	виробничий інвентар		262967,69
	всього		63102880,59
	Загальна внутрішня площа	м2	18750
	Випуск литва на одного виробничого робітника	т/чол.	111,5
	Трудомісткість 1 т придатного литва	нормо-год/т	16
	З'йом з 1 м2 загальної площі цеха	т/м2	3,2

Таким чином з метою покращення фінансової стійкості підприємству запропоновано організацію виробництва сталевого лиття нової марки сталі марки 35Л. В результаті чого отримаємо наступні показники: річний випуск литва – 60000 т на рік; кількість працюючих – 858 чоловік; капіталовкладення - 63, 10 млн.грн; прибуток від реалізації річного випуску - 41,351598 млн.грн; рентабельність капіталовкладень - 65,53 %

ВИСНОВКИ

Концептуальний підхід до оцінки фінансової стійкості та операційної ефективності металургійних підприємств зазвичай базується на використанні різних теоретичних моделей та аналітичних інструментів.

По-перше, теоретичні аспекти фінансової стійкості розглядаються через призму різних фінансових показників та моделей, що відображають здатність підприємства оплатити свої зобов'язання та зберігати стійкість у змінних умовах ринку. Ці аспекти пов'язані з ефективним управлінням фінансовими ресурсами, оптимізацією капіталу та ризиками, а також зі здатністю підприємства відповідати вимогам та очікуванням ринку. Подальший аналіз фінансової стійкості та операційної ефективності металургійного підприємства включає дослідження ризиків та грошових потоків. Цей аналіз дозволяє ідентифікувати та оцінити ризики, пов'язані з фінансовими операціями підприємства, включаючи ризики, пов'язані з невпевненістю на ринку сировини, змінами цін на метал, фінансові ризики тощо.

Також, дослідження грошових потоків дозволяє оцінити ефективність управління грошовими ресурсами, а також прогнозувати можливі труднощі в операційній діяльності. Зокрема, аналіз зовнішніх факторів фінансової стійкості металургійного підприємства включає оцінку впливу зовнішнього середовища, такого як політичні, економічні, соціальні, технологічні та екологічні фактори на фінансові показники підприємства. Цей аналіз допомагає у розумінні та прогнозуванні можливих впливів змін у зовнішньому середовищі на фінансову стійкість підприємства. Коефіцієнтний аналіз фінансової стійкості металургійного підприємства використовується для кількісної оцінки рівня фінансової стійкості через розрахунок показників, що відображають співвідношення між різними фінансовими параметрами. Цей аналіз надає можливість кількісно оцінити

рівень ризиків та стабільності фінансових показників металургійного підприємства.

ПАТ «Запоріжсталь» — це велике металургійне підприємство, яке спеціалізується на виробництві і реалізації металургійної продукції. Це один з найбільших виробників сталі в Україні, що має значний вплив на металургійний сектор країни.

Загальною тенденцією є значне зменшення необоротних активів компанії ПАТ «Запоріжсталь» протягом трьох років. Це може бути пов'язане з переоцінкою активів, продажем неспроможних активів, зменшенням інвестицій, чи зниженням їхньої цінності через ряд факторів, що впливають на галузь металургії та фінансове становище компанії.

Зміни в оборотних активах відображають різні тенденції в господарській діяльності компанії. Збільшення виробничих запасів та інших оборотних активів свідчить про стратегічні зміни в управлінні запасами та робочим капіталом. Зменшення готової продукції та збільшення дебіторської заборгованості відображає зміни в обсягах продажу та умовах платежів.

Загальний аналіз показників рентабельності показує коливання у фінансовому стані та ефективності управління ПАТ «Запоріжсталь». Коливання можуть бути результатом змін в ринкових умовах, управлінських рішень чи внутрішніх факторів підприємства. Для покращення ефективності варто реалізувати інвестиційні проекти з метою диверсифікації господарської діяльності та оптимізації витрат, що дасть можливість покращити фінансовий потенціал металургійного підприємства.

Проект заміни морально та фізично застарілих верстатів на сучасні. Нова система верстатів дозволить знизити щоденне споживання електроенергії на 25%, що становить 250 тис.кВт*год., капітальні витрати – 100 млн. грн, простий термін окупності – 3 місяці. Проект заміна газових печей на електричні. Потенціал енергозбереження – 7643 МВт·год, витрати на впровадження енергозберігаючих заходів, термін окупності – 1,6 місяця, капітальні витрати 3 млн.грн.

З метою покращення фінансової стійкості підприємству запропоновано організацію виробництва сталевого лиття нової марки сталі марки 35Л. В результаті чого отримуємо наступні показники: річний випуск литва – 60000 т на рік; кількість працюючих – 585 чоловік; капіталовкладення - 63, 10 млн.грн; прибуток від реалізації річного випуску - 41,35 млн.грн; рентабельність капіталовкладень - 65,53 %

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Абрамова І. М. Методи та фактори управління фінансовою стійкістю підприємств. Актуальні проблеми економіки. 2015. № 12. С. 146-150.
2. Адаменко М. І., Василькова К. Ю., Янцевич А. А. Внутрішні та зовнішні фактори фінансової стійкості монопродуктової компанії. Бізнес Інформ. 2017. №3. С. 312–319.
3. Бедринець М.Д., Довгань Л.П. Фінанси підприємств. навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 292 с.
4. Білик М. Д., Павловська О. В., Притуляк Н. М., Невмержицька Н. Ю. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2005. 592 с.
5. Білик М.Д. Фінансовий аналіз: навч. посіб Київ: КНЕУ, 2016. – 592 с.
6. Борщук І.В. Показники фінансової стійкості як складова виміру ефективності функціонування підприємства. Вісник Національного університету «Львівська політехніка» : Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. 2015. № 722. С. 17–21.
7. Бугай В.З. Аналіз та оцінка фінансової стійкості підприємства. Держава та регіони. 2016. № 1. С. 34–39.
8. Вахович І. М., Олександренко І. В. Теоретичні підходи до визначення фінансової стабільності підприємств. Бізнес Інформ. 2015. № 10. С. 19-25.
9. Геращенко І. О. Напрямки підвищення ефективності управління фінансовою стійкістю на підприємстві. Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки) : зб. наук. пр. Харків : НТУ "ХПІ", 2018. № 20 (1296). – С. 65-68.
10. Глушко О. В. Фінансова стійкість як категорійне поняття.

Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України : збірник науково-технічних праць. 2015. Вип. 21.18. С. 171–175.

11. Голеско І.О. Економічна сутність фінансової стійкості підприємства. Економіка транспортного комплексу. 2017. Вип. 30. С. 49-57.

12. Давиденко Н.М. Стратегія забезпечення фінансової стійкості підприємств в умовах сучасних викликів та загроз. Науковий вісник Ужгородського університету. 2016. Серія «Економіка». Випуск 1 (47). Т.1. С. 350-353.

13. Докієнко Л. М. Чинники управління фінансовою стійкістю 32 підприємств / Л. М. Докієнко, В. М. Кочетков, Г. С Литвинов // Наукові записки. Серія «Економіка». – 2013. – Випуск 11. – С.248-259

14. Єлецьких С.Я. Управління фінансово стійким розвитком підприємства : монографія / С. Я. Єлецьких; НАН України, Ін-т економіки пром-ті, Донбас. держ. машинобуд. акад. Краматорськ : ДДМА, 2012. 475 с.

15. Замкевич Б. М. Оцінювання і прогноз фінансової стійкості підприємства. Актуальні проблеми економіки. 2016. № 6. С. 127-130.

16. Кальченко О. Теоретичні аспекти формування механізму управління фінансовою стійкістю підприємства. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2016. № 2. С. 320-326.

17. Кириченко С. О. Сучасний фінансовий стан підприємства та перспективи його розвитку. Сучасні проблеми економіки та підприємництва. 2015. Вип. 16. С. 261-265.

18. Ковальчук Н. О. Фінансова стійкість вітчизняних підприємств як передумова їх стабільного функціонування. Глобальні та національні проблеми економіки. 2016. В. 11. С. 368-371.

19. Косарева І. П. Механізм управління фінансовою стійкістю підприємства. Молодий вчений. 2017. Вип. 4. С. 678-682.

20. Кравченко М.С. Сутність фінансової стійкості промислового підприємства. Вісник економічної науки України. 2012. № 2. С. 61-63.

21. Крамаренко Г.О., Чорна О.Є. Фінансовий аналіз. Підручник.

Київ: Центр учбової літератури, 2008. 392 с.

22. Кучеренко К. В. Фінансова стійкість як чинник та індикатор економічної безпеки промислового підприємства. Економіка. Фінанси. Право. 2019. № 7(2). С. 44-46.

23. Лагодієнко Н.В. Складові забезпечення фінансової стійкості аграрних підприємств. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2015. № 3 (3). С. 273-279.

24. Лахтіонова Л.А. Економічна категорія «фінансова стійкість» в сучасному фінансовому аналізі підприємницької діяльності. Наук. пр. Кіровоград. нац. техн. ун-ту екон. науки : зб. наук. праць. 2010. Вип. 6. Ч. II. С. 327-338.

25. Лисенко Ю.Р. Фінансова стійкість підприємства: економічна суть і підходи до оцінювання. Інноваційний розвиток харчових виробництв, ресторанно-готельного бізнесу та торгівлі : зб. наук. пр. здобувачів вищої освіти . Харків : ХДУХТ, 2017. С. 19-26

26. Лисенко Ю.Р. Фінансова стійкість підприємства: тенденції розвитку та чинники впливу. Матеріали V міжнародної науковопрактичної конференції «Економіка та менеджмент у кризовий період». Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. С.69-74

27. Марченко Н. А., Деркач А. О. Напрямки підвищення фінансової стійкості промисло- вих підприємств. Чернігівський науковий часопис. Серія 1, Економіка і управління. 2016. № 1. С. 92-97.

28. Масленніков Є.І. Елементи системи управління фінансовою стійкістю промислового підприємства. Економіка. Фінанси. Право. 2014. № 12/1. С. 25-28.

29. Партин Г.О. Особливості впливу основних чинників на фінансову стійкість підприємства в умовах фінансово-економічної кризи. Збірник науково-технічних праць Національного лісотехнічного університету України. 2010. Вип. 10. С. 276-279.

30. Пігуль Н.Г. Аналіз фінансової стійкості підприємств України.

Приазовський економічний вісник. 2019. Вип. 1. С. 186-190.

31. Рачинський О. В. Дефініція наукових поглядів щодо поняття «фінансова стійкість підприємства». Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2019. № 2. С. 226-229.

32. Савельєва А.О. Фінансова стійкість підприємства та фактори, що впливають на неї. Матеріали XLVII науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, Вінниця, 14-23 березня 2018 р. URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fm/all-fm2018/paper/view/3806/3169> (дата звернення: 27.03.2021).

33. Скаковська С. С., Заблюк Ю. В. Фінансова стійкість підприємства та її забезпечення. Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Еко- номічні науки. 2017. Вип. 1. С. 72-79.

34. Сокольська Р.Б., Зелікман В.Д., Акімова Т.В. Фінансовий аналіз. Частина II. Спеціальні методи фінансового аналізу. навч. посібник. Дніпро: НМетАУ, 2016. 76 с.

35. Стригуль Л. С. Теоретико-методичне забезпечення визначення фінансової стійкості підприємств різних організаційно-правових форм в умовах мінливого середовища. Науко- вий вісник Ужгородського національного університету. 2016. № 6. С. 64-67.

36. Тищенко В. В. Фінансова стійкість підприємства як результат функціонування його системи економічної безпеки (на прикладі м'ясопереробних підприємств): автореф. дис. канд. екон. наук. Черкаси, 2015. 20 с.

37. Ткаленко Я. М. Фінансова стійкість підприємства та фактори впливу на неї URL: <https://www.internauka.com/uploads/public/14508993787623.pdf> (дата звернення: 27.11.2023).

38. Токарев О.М., Гук О.В. Фінансова стійкість підприємств як передумова його інноваційного розвитку. Сучасні підходи до управління підприємством: збірник наукових праць. Київ, 2018. С. 284-291.

39. Тульчинська С. О. Проблеми оцінки фінансового стану підприємства і напрямки їх вирішення. Сучасні проблеми економіки та підприємництва. 2013. Вип. 12. С. 295- 301.

40. Юрій Е.О. Дослідження фінансової стійкості в системі оцінки фінансового стану підприємства. Молодий вчений. 2017. Вип. 10. С. 1112-1117.